

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény Margitai József szerkesztő nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Fischel Fülöp könyvkereskedése, ide küldendők az előfizetési díjak. Nyiltterek és hirdetések.

Hirdetések jutányosan számítatnak.

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetések elfogadtatnak:

Budapesten: Goldberger A. V. és Eckstein B. hird. irod. Bécsben: Schalek H., Dukos M., Oppelik A., Daube G. L. és társánál és Herndl. Brnben: Stern M.

Nyiltter petitsorra 10 kr.

A »Csáktornyai Takarékpénztár«, »Muraközi Takarékpénztár«, a »Csáktornya Vidéki Takarékpénztár« sat. hivatalos közlönye.

A második ezerév.

Ember borulj le a földre, le a porba és dicsőítsd azt a menyebeli hatalmat, mely elhozta számodra Magyarországon ezt a napot!

Meg lehetett érned és ugy-e most aggódva tekintesz a kétéves jövőbe, vajjon lesz-e még utánad magyar e világon, a ki ilyen új esztendőit érheti!

És szívedben megzendül egy szózat. És buzdít, bátorít s azt sugja: »Ne félj!« A ki ezt a napot elhozta számodra, nem feledekzik meg a másik ezernek népeiről sem. És ime, olyan erős a te hited, hogy előtéd már nem is kétéves többé a jövő. Te bizol. Bizol abban, hogy ezer esztendőn át a balsorsban sem hagyott el soha az Isten, megtart ez új ezerben is.

Az aczél a multban a honért kard képében villogott. Ma is villog, de ma a békének dicső szolgája. A műhelyekben a kalapács csattog, az erdő csendjét a fejsze csapása zavarja fel. A mezőn a kasza peng, a a sarló herceg. Magyar tudós kezében magyar toll serczeg. És ezek mind, mind azt hirdetik: Ne féljetek!

És ne is féljetek!

A magyar nép egy ezred alatt megmutatta a világnak, hogy hazát tudott szerezni. Hogy azt meg is érdemli; megmutatta azzal, hogy megtartotta. Megmutatta, hogy e szép

földön a legszebb palánta a szabadság. Sem a latár, sem a török, sem a német ezt kilépní nem adta.

Ez a palánta ma is él, ma is szórja illatát. Ez új ezredévét ez is örömmel üdvözli s az új ezredév embere is éppen olyan igaz rajongással ápolgatja, mint a réginek immár elporladt kertészei.

A szabadság gyermekei ma is mohón szívják e virág illatát és ezt Magyarországon elnyomni nem is tudja soha semmi. — A magyar nép a szabadságnak ma is igaz kertesze és talán még buzgóbb ápolója, mint régen.

Kelére ölelte a magyar ember a nem magyar polgártársát. A magyar szívben soha sem talál helyet a felekezeti gyűlölködés.

A jelszó az volt: Imádd Istenedet úgy, amiképpen te hiszed, de imádban az első szó a Haza legyen.

Haza! Oh mily szép szó ez, pedig mily kicsi helyen fér el. Nézzetek oda a temető-kertbe! Apáitok, drága véreitek csontja porladt ott! Féltek-e attól a percztől, mikor a sírhantokról durva kezek elkaparják a virágot, melyet ki illettetek rá? Hiszitek-e, hogy e kis sírhantot a világ minden kincse sem tudná veletek elfeledtetni?

Látjátok ez a Haza! Mindenkinek jutott egy ilyen hant és ő csak ezt védi. Ezt védi, azért harcolt, ha csatába megy. Ide vágik, ha halála közeledik. — Ide, ide ebbe a temető-kertbe — haza! —

Új esztendő új ezer esztendő küszöbén állunk. Tegyük le tehát újból a szent fogadalmat!

Temető-kert kis sírhantján viruljon a béke virága. Villogjon a magyar ember aczélja csak tovább, de már a kasza, sarló, kalapács és a toll képében.

A sírok fölött csendüljön meg a magyar szó. Édes anyánk tanított meg erre, igaz szeretettel oktattott rája s könyve csillogott, mikor az első magyar szócseka ellebbent ajkunkról. — Anyánk szeretete adta nekünk e kincset; igaz szeretettel ápoltuk s igaz szeretettel adjuk át a mi utódainknak.

Magyar szív és magyar elme ne szoruljon idegenre, magyar ember könyve adja ennek is a táplálékot!

És ha majd még egyszer, egyszer valamikor idegenek ezrei jönnek ide; te, Mindenség Ura, segíts minket arra, hogy még igazabb magyaroknak lássanak!

Ez a delibábos róna, ez a napsugurat feltartóztató hegyvidék csak ontsa az áldást tovább; hisz magyarok dicsőségét munkálják ok is: Talán éppen a dicső ősök vére-től oly termő. Boruljunk hát le rája, csókoljuk meg!

Meg is érdemli ezt ez a göröngy, mert szent annak minden porszeme. — Magyar nép és magyar föld még édes testvérek, viruljon hát felettetek még sokáig, örökké a boldogság!

T Á R C Z A.

Csáktornya város népiskolájának története.

E cím alatt Menesey Károly, Polyák Mátyás és Thorday János szerzése alatt érdekes könyv jelent meg a közelmúltban a könyvpiacra, mely ug. díszes kiállításánál, mint érdekes tartalmánál és nagy fáradságot igényelt összeállításánál fogva előkelő helyet van hivatva az iskolai monográfiák sorában elfoglalni.

Maga a könyv 244 oldalon a legkimerítőbben tárgyalja a közs. elemi népiskolának nagyon is tanulságos történetét. Sőt beható áttekintéssel Magyarország általános tanügyét is látjuk tárgyalva a történet élén, mely helyen Menesey Károly élnék temperamentummal foglalkozik a magyar népoktatás megalapítását és fejlődését célzó különböző tanügyi törvények és szabályrendeletekkel, s leginkább azokkal az intézkedésekkel, melyek kapcsolást a tanítók fizetése rendeztetett, utóbb kiegészítetett; nem hagyván figyelmen kívül a magyar nyelv sikeres tanításának előmozdítására hivatott jutalmazásokat, sem azon szabályzatokat, melyek a tanítóképzés reformálását s általa a népoktatás emelését, főlvirágztatását célozzák. Összehasonlítja többek közt a magyar közoktatási törvényt a horvátal is s a magyar tanítósnak a horvátokénál mostohább anyagi ellátásán fölül találó szakmussal mutat rá arra az eredményre, melyet az egészséges horvát törvény és nemzetiségi viszonyok, közérzet mellett Horvátország nyelvi konszolidációja tekintetében a Dráván túl észlelhetünk — szembe állítva vele azt a csekélynek

mondható eredményt, mely magyarosítás tekintetében az ország legnagyobb részében nálunk elérett; azt az eléggé el nem ítélhető indifferentizmust, mely országszerzte legvitalisabb nemzetiségi kérdéseinkben felszelen van.

Nem állítjuk magunkat azzal, hogy az elhangzott jeremiádat az állapotokat orvosolják; de egy hang ez abból a táborból, melynél az idealizmus nem üres jelszó, de szívbe zárt oltárkép; a hol nemesak kritizálni tudnak, de tenni is, mert a 244 oldal élnék tanúságot tesz arról, hogy ez iskola kötelességtudó tanítói karának vezetése, munkája mellett mindig ott jért legelől, közben járatlan nyomokat is taposva, a hol találjuk azokat, kik mint a hazának deklarált egyszerű nap-szamosai oszlopok munkát végeznek s fáradságtalanul munkálkodnak a nemzetnek egy közművelődési, mint nemzeties irányban való főlvirágztatásán. Épp ezért, ha nincs is kihatása, de sulya mindenesetre van kimondott véleményünknek. Önérzettel hivatkozhatnak teljesített munkájukra, s ezért csak termézetes, ha konkluzióképen a felelősséget a tanítótságtól el és azokra hárítják, kiknek hatalmukban állott volna s lefolyt békés 29 év alatt az országot nyelv tekintetében konszolidálni, a magyarságot a nemzetiségek bevonásával megerősíteni. Hogy ez nem következett be, tudatlanságukért vagy mulasztásukért nem a tanítótságot, de mások felelnek majd a történelem ítélőszéke előtt.

Az iskola történetének megismertetésénél 3 fejezetet találunk. Az első az 1790—1850-ig, a második az 1850—1868-ig, a harmadik az ez évtől a folyó évig való időközöt tárgyalja.

Érdekes képet nyújt az első fejezet azokról

a bizarr mozzanatokról, melyek az iskola föllállításával s a Muraköznek az anyaországtól való elszakításával vannak összefüggésben.

Legérdekesebb benne az iskola elhelyezése, melynek helyisége egyre vándorol. Nem kevésbé érdekesek a folytonos személyi változások, a két osztály szervezése. Az iskola visszafelé fejlődik ugyan a szabadságharc kitérőkor, de azért az egész korszak alatt érdeklődést látnak a tanügy iránt, mely csirját árulja el a későbbi meleg pártolásoknak; valamint a magyar nyelv tanítását is fölkarolták, jóllehet alkalmas tanítók hiányában, no meg a gyaróli fizetés mellett is, kevés siker koronázta az ez irányú törekvéseket.

Az iskola ez idő szerint a győri tankerület keretébe tartozott, a tanító fizetéséhez a didaktikum alapján az összes járásbeli községek járultak.

A 2-ik korszak, mely az 1868. 2-czik élet-belépéteiseig terjed, nagy hanyatlásra volt az iskolának nemesak pedagógiai értelemben, de leginkább nemzetiségi tekintetben, mert a Muraköznek Horvátországhoz való csatoltatásával nemesak magyarul nem tudó, de határozottan magyarellenes tanítók alkalmaztatnak, kik szellemök irányát a zágárai káptalanról nyerték. Egyik épületes intézkedése a hatóságok a leányoknak különválasztása a fiuktól s egy tanítóno alkalmazása 1854-ben. A tanulók létszámának szaporodásával szükségessé vált egy alkalmas épületnek építése is, melyhez 1850-ben fogtak hozzá, a mely házban az 1860—1861-ik tanév óta az elemi iskola most is el van helyezve. A magyar nyelv tanítását 1862. márczius 26-án mondják ki újból, de eredmény nélkül; mert 1869-ig e nyelv nem tanították, habár később is egyre sürgetik. 1868. márcz. 9-én

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A budapesti törvényszék elnöke.** A hivatalos lap jan. 2-iki száma szerint ő Felsége a király a budapesti kir. törvényszékhez elnöké Horváth Ferencz dr. budapesti kir. ítélőtáblai bírót nevezte ki. Hogy budapesti kinevezésről lapunkban is tudomást veszünk, magyarázatát leli abban a körülményben, hogy a kiváló férfi, kit ő Felsége kegye e magas állásba helyezett, Muraköznek szülöttje s így a mi vérünkbeli való, ki családi összeköttetésénél fogva most is majd minden évben vendége vidékünknek. Örvendünk a kinevezésnek, mert a törhetetlen törekvésnek s a kétségtelen érdemeknek elismerését látjuk a tényben s mely kinevezéshez a legőszintebben s legmelegebben gratulálunk.

— **Hivatalos vizsgálat.** Sebestyén Gyula, az állami tanítóképző-intézetek orsz. miniszteri biztosa e hó 4-én Csáktornyára érkezett s 4 napon át hivatalos vizsgálatot tartott az áll. tanítóképzőben. A miniszteri biztos megvizsgálta az igazgatói iródt, jelen volt a tanárok előadásain, személyre vette az intézet internátusát, köztartását. Az orsz. biztos a hivatalos vizsgálat befejeztével a tanári testület előtt az intézet szellemi és anyagi ügyeinek vezetése, internátusa, köztartása, nemkülönben a tanári testület működése s az egyes tantárgyakban felmutatott eredmény fölötti teljes megelégedésének adott kifejezést.

— **Áthelyezés.** A m. kir. pénzügyminiszter Trosztler Gyula zsolnai kir. adótitkár az alsó-lendvai királyi adóhivatalhoz helyezte át.

— **Eljegyzés.** Polesinszky Emil csáktornyai közs. elemi isk. tanító jegyet váltott Zrinyi Ilona kisasszony, közs. isk. tanítónővel, Csáktornyáról.

— **A helybeli Nőegyesület** Szilveszter estélyen rendezett tombola-játékhoz adományokkal a következők járultak. Adományozott Bencsik Stana egy újságtartót, Bernyák Károlyné egy gyümölcsstartó-tálat, Báránics Andrásné kávé-készletet. Bellák

Józsefné két drb. vázát és egy juksz-tárgyat, özv. Bosnyákovics Amália 1 fogpiszkáló-tartót, Ditrich Jánosné egy vajtartót, Gráner testvérek 2 darab varrókészletet, Fischer Endréné cukortartót, Frász Tamásné tortatartót, Hochsinger Sándorné egy üveg likört, Hackl Károlyné dohány- és szivar-készletet, Herlinger Mórné vajtartót, dr. Krasovecz Ignáczné thea- és kávékészletet, Kollarics Mihályné likör-készletet, Mesterich Mária kefetartót, Margitai Józsefné tojástartó és feketekávé-készletet, Nuzsy Mátyás vajtartót, Pruszcák Alajosné cukortartót, Probszt Ferenczné likör-készletet, Pollák Bernátné gyümölcsstartó-tálat, Pecsornik Ottóné cukortartót, Pethő Jenőné egy doboz parfümet, Strausz Sándorné egy doboz levélpapírt, Szeiverth Antalné asztali csengetyűt, Szy Sándorné vázát, Tóth István likörtartó-készletet, Tóth Lajosné 2 drb. dísztálat és 2 drb. vázát, özv. Tódor Józsefné ivó-készletet, Tódor Róza evőeszközt, Zakál Henrikné kenyérkosarat, özv. Ziegler Lajosné egy díszasztalt, Ziegler Kálmánné fagyalt-készletet. Mely adományokért az elnökség leghálásabb köszönetét fejezi ki.

— **Jótekonyság nemtői** cím alatt megemléztünk multkor, hogy a szegény gyermekek a jótekonysági egyesületek részéről karácsonkor lábbelivel láttattak el. Mint most utólag értesülünk, a helybeli kereskedelmi kaszinó is gyűjtött e célra az év folyamán s az ekként befolyt adományokból 14 szegény tanulót ajándékozott meg téli ruhával ugyancsak a karácsonyi ünnepek közeledtével.

— **A Szépitő-Egyesület választmánya** f. hó 6-án d. u. 5 órakor választmányi ülést tartott. A pénztárvizsgáló bizottság nevében Alszeghy Alajos jelenti, hogy a lefolyt 3 évről a számadásokat átvizsgálták s azokat teljesen rendben találják. Ezen vizsgálat adataiból kiemeli, hogy a 3 év alatt az egyesület bevétele volt 4229 frt 97 kr. az összes kiadás pedig 3295 frt 95 kr. s jelenleg az egyesület vagyona 1537 frt 3 kr. És pedig kézpénzben van 934 frt 2 kr. tagsádjai hátralékban van 62 frt 80 kr., a készített

gyalogjárók után hátralék 360 frt 92 kr., akáczfák után hátralék 3 frt 20 kr., leltár szerint 175 frt 49 kr. — Ezzel kapcsolatban Alszeghy indítványozza, hogy a mérleget s a számadásokat 500 példányban nyomattassák ki, hogy minden egyes tag betekinthetel nyerhessen az egyesület vagyoni helyzetéről. Mit a választmány elfogadott s megadja az ehhez szükséges anyagi föltételeket is. Mivel a jövő évben láthatólag sok élő fára lesz az egyesületnek szüksége, azért elhatározott, hogy ő Méltósága gróf Festetics Jenő védnök urhoz kérvény nyújtandó be, melyben ültetésre alkalmas fák kéressenek. Az utszélek szegélyezésére szükséges gömb-akácok beszerzésével az elnök bizatott meg. Felolvastattott a városi előjáróság két átirata, melyek egyikében a választmánynak tudomására hozza az előjáróság, hogy a kért 600 frt segélyt megadja; a másikban pedig felkéri a választmányt, hogy a perlaki utcában tervezett munkálatot nyilvános árlejtésen adja ki az egyesület, a bejáratoknál meg mellőzze a szegélykövek alkalmazását s ez alapon új költségtervezetet készíttessen. Ezen átiratokat a választmány tudomásul veszi s ahhoz alkalmazkodik. A földmunkálatok kavicsbordás, szegélykövek készítésére vonatkozólag az elnök megbizott, hogy az illetőkkel lépjen érintkezésbe s kérjen tőlük minél előbb zárt ajánlatot, s ha az ajánlatok beérkeznek, ismét gyűlést hívjon egybe, hogy ez ajánlatok fölött a választmány határozhasson, hogy a földmunkálatok minél előbb megkezdhetők legyenek. A jövő év költségvetésének megállapítása után a gyűlés véget ért.

— **Eljegyzések.** Dollinger András pécsi szálló-tulajdonos jegyet váltott a napokban Knortzer Károly volt csáktornyai nagyvendéglős leányával. A máli a kisasszonnyal. — Jungwirth Jakab Gotaloveczról jegyet váltott Stöger Berta kisasszonnyal, Csáktornyáról.

— **Uj anyakönyv-vezetők.** A m. kir. belügyminiszter Brauner Alajos áll. tanítót a hodosáni, Horváth Gyula, okl. körjegyzőt a botornyai kerületbe anyakönyv-

főelemi iskolává alakul át az iskola s e célból még két tanítói állás szerveztetik, mely évben egyuttal a kántori állás is a tanítóitól elválasztott. Ebben az időszakban az intelligens szülők sűrűn küldik gyermekeiket az izr. iskolába, a miért 1863-ban a zágrábi érsekség a főispáni helytartóságnál panaszt is emel de eredmény nélkül.

Fordulópont az iskola történetében 1869. okt. 31-ike, a mikor a XXXVIII. t.-cz. életbe léptetésével a felekezeti iskola községivé lesz és modern jellegűt ölt. Az intézet fontartási költsége 2950 frtra szökik föl, csupán csak a személyi és dologi kiadások fődözésére, tannyelvűl meg a magyar nyelv becsatlatik be, mely azóta oly kiváló mivelőkre talált ez iskolának derek tanítói karában. Szerveztetik 4 fiu és 2 leány-osztály.

Az iskolának átalakítása maga után vonja a fárabeli többi községeknek az iskola fontartói köréből való kiválását s e szerint azok kielégítését is. 10410 frtra rug az összeg, melyet a város a szomszéd falvaknak kiírt s melynek alapján az iskola városi jellegűt nyer.

A lánytanulók szaporodásával nemskóra ezután kézimunka-tanítónői állás is rendszeresítettek. 1871. júl. 31-én meg gyönyörű nemzeti zászlót kap az iskola, melyet közadakozásból a város hölgyei ajándékoznak az intézetnek, mely zászló alatt hazafias, békés küzdelmét immár egy negyedszázad óta vívja a közs. el. népiskola.

Az 1872-ben megalakított iskolászék működését azzal kezdi, hogy a tanítóknak időközben 400, illetőleg 500-ra felelmezt fizetését 600 frtra egészíti ki; segédet alkalmaz a kézimunka-tanítónő mellett, egyuttal tornatanítót is választ, majd

meg a lányoktatás tökéletesítése céljából a leánytanítók számát kettővel szaporítja.

Ez idő alatt a tanulók száma egyre szaporodik, ugy, hogy korlátozni kellett a vidékiek beiratását, mívégből már 1873-ban fölelmezik ezek részére a tandíjat 2 frtról négyre, majd 1882-ben 6 frtra. Annál inkább lesz ez szükségessé, mert az izraelita iskola 1882. júl. 8-án megszüntetve, ennek tanulói a közs. iskolába iratkoztak be.

Az iskolászéknek és általa a város meleg érdeklődését a közs. iskola irányában a 80-as és 90-es években ép oly, sőt sok irányban fokozottabb mértékben látjuk. Nagy áldozatokkal 1882-től fogva fokozatosan a Kunze-Paul féle padokkal látják el az iskola összes osztályait, mi 300 frttal terheli meg a város budgetjét évenként. A tanítók lakásbérét, melyet 1880-ban 150 frtban állapítottak meg, már 1890-ben 200 frtra emelik föl s ugyanekkor az évtődés korpótlékokt is behozzák, melylyel egy 30 évet helyben eltöltött tanító fizetése 900 frtra emelkedhetik. Oly fontos intézkedés ez, melylyel csak a tanúgy nyer, mert a tanítóknak eme kellő díjazása mellett kipróbált tanítói gárdája van a városnak, melynek tagjai szívvel-lelékkel szolgálják az ügyet, mert érzik, hogy a város részéről is kellő elismerésben részesülnek. Így érthető azután a jubileumok, melyekkel nemcsak az iskolászék, de a város polgársága is megünnepeli rövid idő alatt 4 tanítója tanítói működésének 25-ik évfordulóját.

Községivé történt átalakítása óta teljesen magyarrá lett az iskola. Míve az természetesen első sorban a tantestületnek, de nem lehet elvitatni az érdemet az iskolászék föl sem, mely nem mindig csak a tantestületnek előterjesztésére, de sokszor a maga iniciatívájából is oly intézkedé-

seket fogatosít, melyek a magyar nyelvnek nemcsak kaput nyitnak, de annak ott domináló otthont is teremtenek. Hogy mennyire szívén fektűt a magyar nyelv kultiválása, kitűnik ez abból a magatartásából is, melyet a többi nyelvekkel szemben tanúsított. A horvát nyelv pl. tisztára csakis az irás-olvasásra szorítkozik s ebben a terjedelemben is csak az I. II-ik osztályban. A német nyelven való írást kezdetben szintén már az I. osztályban kezdték, de 1880-ban már az első osztályból kizszorították a II-ban kezdik, míg 1896-ban már azt is kimondják, hogy a német nyelvet csak a IV-ik osztályban kell tanítani.

Íme az iskolászéknek fokozatos törekvése a német nyelvnek kiküszöbölésére! Czeludatos nemzeties eljárás, mert ha didaktikai köpönyeg alatt is, de nemzeties irányzatoknak szem előtt való tartásával határozta el magát erre az iskolászék, mi nem eléggé dicsérendő tendencia.

Az iskolánál egyébiránt 31 férfi és 8 nő-tanító működött fölállítása óta, kik közül 2 nyugdíjaztatott, 1 gimnáziumhoz, 1 képezdéhez, 3 polg. iskolához neveztetett ki, 23 lemondott s 3 meghalt. Jelenleg 7-en működnek az intézetnél. Katholikus hitoktatója 35(!) izraelita 5, ág. ev. vallásu egy volt az iskolának.

Tanulója volt az iskolának 1869—1896-ig 11.177, kik között magyar anyanyelvű 2135, német 2321, horvát 6710; róm. kath. 9771, izr. 1335; helybeli 9525, vidéki 1652.

Az iskola alapítványai 1895-ben 6888 frt 51 krra rúgtak, melyben a Királyi-féle 1000 frtos alapítvány nagyságánál meg intenciójánál is a legméltóbb helyet foglalja el. A jótekonysági rovatban ezenkívül 534 frt 66 krral találkoznak, melyet a város különböző jótekonysági egyesületei, pénz-

vezető helyettesekké nevezte ki s mindkettőt a házassági anyakönyv vezetésével s a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

— **Sziveszter estéjét** a kereskedelmi kaszinóban és a vasúti vendéglőben is kedélyes társaság töltötte el az ó-év zárónapján. A kereskedelmi kaszinóban Guth Károly a Központi Kávéház fiatal tulajdonosa, mulattatta ügyes zongorajátékával a válogatott közönséget, mely éjjel után tánczra is perdült. — A vasúti vendéglőben az összes vasúti hivatalnokok jelentek meg család-jakkal egyetemben s feszelen jövedelmük mellett bucsuztak el az ó-évtől és bizalommal köszöntötték az új esztendőt. Éjjel után itt is tánczoltak s csak hajnal felé oszoltak szét.

— **Közgyűlések.** A helybeli Muraközi Tiszti öns. Szövetkezet rendes közgyűlését ma d. u. 2 órakor; az Önk. tüzoltó-egyesület d. u. 3 órakor; a Szépitő-Egyesület d. u. 3½ órakor tartja meg.

— **Halálozás.** Kárász Ottó ismert kis-kereskedő kinos szenvedés után f. hó 5-én este 44 korában hunyt el Csáktornyan. Kárász évek hosszú során át betegeskedett s így elhalálozása nem történt váratlanul, de részvétet kellett. Mult csütörtökön délután temették el a perlaki utcza halottas házból. Nyugodjék békében.

— **Kérelem.** A csáktornyai jótékony-czélú nő-egylet m. évi december hó 31-én tombola-estélyt rendezett; a játék alkalmával az alább következő számok húzattak ki: 717, 279, 499, 189, 650, 860, 65, 519, 627, 114, 588, 614, 637, 569, 671, 415, 618, 164, 590, 398, 746, 584, 245, 825, 416, 952, 402, 898, 529, 927, 713, 149, 393, 826, 777 s ezek tulajdonosra találtak. — Nem találkoztott tulajdonosra a következő 4 db. sorsjegyjü számmak: 392, 695, 353, 504, miért is teljes tisztelettel kérem a n. é. közönséget, hogy a mennyiben a fenti számok — 4 drb. — közül valamelyik birtokában volna, szíveskedjék a sorsjeggyel nálam jelentkezni, hogy a kérdéses tárgyat átadhassam. Ha f. évi február hó 1-ig jelent-

intézetét, magános polgárai stb. késpénzben a szegény tanulóknak tanszerekkel való ellátására, részint felruházására gyűjtöttek, nem számítván az e czélra természetben kiosztott adományokat.

Van az iskolának elemi iskoláknál párját ritkító könyvtára 2236 kötettel és 605 fizetett külön helyiségben. Van szépen gondozott, mondhatni gazdag muzeumja, melynek szép szekrényeiben kiállított állatok, rovarok, növény-, ásvány- és tojás-gyűjtemények; természetrajzi, egészségügyi, gazdasági- és vegytani gyűjtemények; a földrajz, történelem és rajztanításhoz szükséges taneszközök nagy mennyiségben; gazdag régiség- és pénzgyűjtemény vannak főlhalmozva.

Nemkülömben fiskoláról is gondoskodott az iskolaszék, hol a fiúk a fa nemesítésében, a lányok a konyhakertészetben nyernek gyakorlati utmutatásokat.

Főbb vonásokban ez hü vázlata az intézet eddigi történetének és rövid kivonata a kezeink között lévő gondos munkának. Dícséretére válik a tanítóknak, kik az anyag gyűjtésén és annak megírásán fáradoztak, nemkülömben a kiadóknak is, kik az az első nagobbzabású munkája, mely csáktornyai nyomdájából kikerült s kétségtelenül izélesen van kiállítva.

Érdekes mű, nemcsak azért, mert szép a kiállítása s mert a csáktornyai elemi iskolának a története, hanem mert érdekes fejezetet tár elénk a nemzetiségi vidéken működő idegenajku iskolák működéséből a magyarosítás terén, mely tekintetben a palmaág mindenesetre a csáktornyai iskolának ítélendő oda. A miért is e munka mindenkor megérdemli, hogy figyelemmel előlvassák.

kező nem találkoznék, úgy a megmaradt tárgyak határidő után az egylet tulajdonát fogják képezni. Csáktornya, 1897. január 7. BERNYÁK KÁROLYNÉ, egyt. elnök.

— **A „Szegény tanulókat segélyező egylet”** tombolájának egybekötött táncmulatságot rendezett decz. 31-én Perlakon. Felülfizettek: Hirschler Ödön (Domboru) 4 frt, Csesznák József 3 frt, Verly Ferencz 2 frt, dr. Szabó Zsigmond, Rábics Nándor, Horváth Csongor, dr. Kemény Fülöp, Varga Jakab, Tivadar Ferencz (Dekánovecz), dr. Tamás János, Goricsánecz József, dr. Fischer József és N. N. 1—1 frt. Kele György (Kotor), Lange Kelemen, Ebenspanger Miksa, Baranasicz Ferencz, Takács István (Város-Hidvég), Mihácz János (A-Domboru), Bölcs Sándor, Harmat Nándor (Dráskovecz), Banelly Ferencz, Zala József, Spitzer József, Sipos Elek, Bartal György (Szoboticza), Kisfaludy Gyula (Hodosán), Verbáncsics Nándor (Mura-Király), Bárándy Jenő és Furek György 50—50 krt. Kollárics Lénárd 10 krt. Tombola tárgyakat adtak: Gresz Alajosné 1 vajtartót üvegből, özv. Csizmadia Mihályné 2 virágvázát, Spitzer Józsefné 1 kézi-kosarat, Banelly Hermin 1 virágtartót, özv. Sipos Károlyné 1 üvegtálat, özv. Verly Miksáné 1 szobacsengőt, Sipos Károlyné himzett kendőt, Vizmathy Gizella egy kenyér-kosarat, Lange Kelemenné egy nemzetiszüni poharat és egy üveg szilvioriumot, dr. Kemény Fülöpné egy likőrszervizt, Takács István egy üveg cegnacot, Sipos Elek 1 czukortartót, Sostericz Pál 1 üveg likört, dr. Szabó Zsigmond 1 dohánytartót, dr. Böhm Szidney 1 lámpát, dr. Kemény Fülöp 1 üveg cognacot, Zala József 1 üveg pezsgőt, Horváth Csongor 1 kézi-táskát, Nemsits N. 2 üveg bort, Verly Ernő 2 csomag szivart, Benkovicz Ferencz 1 gyűszűtartót, Elenspanger Miksa 1 hinta-órát. A szives adakozóknak és felülfizelőknak mindezekért az egylet részéről őszinte köszönetet mond **Chilyi Pál**, az egylet gazdája.

— **Meghívó.** A nagy-kanizsai róm. kath. főgimnázium ifjusága a Főgimnáziumi Segítő-Egyesület javára 1897 január 27-én a Polgári Egylet dísztermében hangversenynyel egybekötött táncmulatságot rendez. A belépés díja személyenkint 1 frt, családónkint 2 frt 50 kr. Karzati ülőhely 1 frt, páholyjegy 8 frt. Felülfizetéseket köszönettel fogad a bizottság. Kezdele 7 és fél órakor.

— **Rossz fát tett a tüzre.** Egy csomó fiatal ember mulatott új-év másod napján a perlaki-utcza »Fehér-Galamb«-ban. A jó hangulat csakhamar általánossá lett, folyt a borvigan s nagy mennyiségben, hisz még duzzadoztak a tárczák az újévi borralalóktól, a kocsáros is szívesen mérte az italt, a jókedv meg kifogyhatatlan volt. Csakhogy a virtusból is kifogytak nemsokára; kisebb lévén az akaratnál a képesség, csakhamar elázta. Ezt az önkívületi stádiumot használta fel a társaság egyik tagja, **Venczel József** 18 éves borbélyegéd, hogy egyik társának, **Albrecht** János kéményseprő-segédnek a tárczáját megdézsmálja. Következő nap vette csak észre Albrecht, hogy 14 frt-jától megfosztották s mert Venczel pajtására volt a legnagyobb gyanuja, följelentette őt a szolgabírósnál, melynek rendelkezése a helybeli csendőrség **Venczelt** le is tartóztatta, majd átadta a kir. járásbírósnak, hol könnyelmű letteért felelősségre vonják.

— **Köhögés** rekedtség és elnyájkásodás ellen legjobb hatású szer a **RÉTHY-féle Penistefü-Czukorka**, mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. Kapható minden gyógyszerárban. Egy doboz ára 30 kr. 5 dobozzal 1 frt 50 kr-ért bérmentve küld **Réthy Béla**, gyógyszerész Békés-Csabán. 635 2—5

C S A R N O K.

Bíró előtt.

A kottlók.

Mivelhogy hidegre, zimankósra válik egy reggelenként a tanúk közt az ájer, hát a Kardos sógor is szürösen állít be a kapitányhoz s tisztességgel okáért egyet bók a homlokán, a mi odakint, a dérutótt rónán, azt jelenti, hogy:

— Adjék Isten! Egészségére az éjszakai nyugadalmat, ha vót.

A kapitánynak is épen disznótoros kedve van s megkérdi a szűrőt:

— Nos mi járhatunk vagyunk Kardos sógor?

Az öreg megigazítja a haját, egyet dörzsöl az orra alatt s az után minden teke-tória nélkül kezd hozzá mondókájához.

— Igenis, tekintetes kapitány ur, begyűttem, mer hát tetszik tudni, annyi vót alatta a tojás, hogy az anyjuk nem győzte a piczra hordani. Az anyjuk is egyre csudálkozik, hogy miért nem költi mostanában az a bubos kottló? ... Hát meglesem, gondoltam magamban. A mint aztán lesem, há rágyúvók, hogy a szomszédék bérese szedi ki alóla a rántottának valót. Most, hogy begyűtünk a piacra, elhoztam magammal a bérest is, oszt tőgyön köztünk igazságot a tekintetes ur.

— Hát te mit szölsz ehez fiam? — kérdé a kapitány a bérestől.

A nagy, bamba legény int a fejével s kinyújtotta a nyakát.

— Ugy igaz a tekintetes kapitány ur, a hogy az öreg gazda mondta; — csakhogy az én asszonyom kottlója meg az ók padlásokon hagyta a tojásait s ezért enyém az igazság.

— No né? Ilyet? — csudálkozik szörnyen az öreg mély felháborodással. — Egy szó sem igaz abból hékás!

— Nem-e? Hát ha kigyelmed jobban tudja, hát jó.

A kapitány végre megunja a beszédet s kimondja a rövid ítéletet, hogy az elvesztett tojások értéke 1 frt 24 kr. s ezt az összeget a béres köteles 8 nap alatt megfizetni.

Az alperes béres megnyugodott az ítéletben, de az öreg gazda csóválta a fejét.

— Tekintetes Uram!

— No?

— Mőgapellálom!

— Kend? Hiszen kend a nyertes!

— Jó, de én még is apellálok.

— Miért?

— Miért?... Azé, mert azt akarom, hogy a tekintetes járásbíró ur tudja mőg, hogy nekőm vót igazságom!

Felelős szerkesztő: Segéd-szerkesztő:

MARGITAI JÓZSEF. ZRINYI KÁROLY.

Kiadó és laptulajdonos:

FISCHEL FÜLÖP (STRAUSZ SÁNDOR).

Sve pošiljke se tično zadržavaju u novinah, naj se pošiljaju na me **Margitai Jožefa** urednika u Čakovcu.

Izdateljstvo :

Knjižara Fischel Filipova kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

nahorvatskom i magjarskom jeziku izlazdeći društveni znanstveni i povučljivi list za puk
Izlazi svaki tjeden jedankrat i to: u svake nedelju.

Predplatna cena je :

Na celo leto 4 frt.
Na pol leta 2 frt.
Na četvert leta . . . 1 frt.

Pojedini broji koštajē 10 kr.

Obznane se poleg pogodbe 1 fal računajū.

Službeni glasnik: »Čakovečke Šparkasse«, »Medjimurske Šparkasse«, »Šparkasse Okolice Čakovca«, i. t. d.

Gospodarstvo.

Premda je vsakomu gospodaru poznato, kak dobra i hasnovita je sol za marhu, ipak ima još vrlo mnogo gospodara, — koji to ne mare, misleć, da se marha more i prez soli jednako dobro razvijati. Ipak tomu nije tak. Vu hrani, koju dobiva marha, mora biti stanovita vnožina soli ako hoćemo, da bude hrana odgovorala organizmu marhe, vu kojem se nahadja, osobito vu krvi i želudćenom soku, koju vrši probavu hrane, stanovita vnožina soli.

Vu ljetu, kad je marha na paši, ili ako se vu staji hrani sa frižkom krmom, navadno ne treba soli, ili barem ne vu tolikoj vnožini, ar imadu mlade zelene trave dosta soli vu sebi. Drugač je vu zimi, kad se marha hrani sa suhom krmom, koja neima toliko soli vu sebi i koja je težje, probavljiva, i gde je suha hrana više put huda, onda mora se marhi davati sol, hoćemo li, da nam ostane zdrava i da se dobro razvija. Izkustvo vuči, da marha, koja dobije navēk primjerenu vnožinu soli, ne samo da se bolje razvija, da hranu bolje probavlja, nego da takova marha dobije svetlešu dlaku, osobito konji, ter postane živahnija i veselša, jer čela krv bolje deluje. Sol osobito deluje i na to, da pospješuje prelaz prebavljene hrane, osobito bje-lankovine vu krv, ter pospješuje odtakanje mljeka, razvitek mesa i masti. Pomoćju soli slabu hranu lehkeše probavi, a pokvarjena hrana nije marhi onda škodljiva.

Vu koliko je sol za marhu hasnovita, ipak mora marha nju dobivati vu pravoj

vnožini, ar preveć soli moglo bi marhi i naškoditi, jer bi moglo nastati malo otrovanje (ogiflanje) krvi. Posljedica bila bi, da marha gubi apetit za jesti, postane žedjna, gubica postane joj vruća, onda ju tjera, dobije lijavicu (dršljavicu), noge postane joj vruća, onda ju tjera, dobije i krće itd. Vu kojoj vnožini neka se sol dava marhi nemore se točno za vse slućajeve opredeliti, to je ovisno od fele — vrsti hrane, od fele marhe, od toga, kakova je sol i vu koji cilj (svrhu) se marhi sol dava. Najviše soli treba ovca, najmenje konj. Mlada i stara marha treba više soli, nego li marha srednje starosti. Bolje je sol davati više puta vu manjoj vnožini, nego vu većoj vnožini na jedanput. Navadno se računa za:

jednog konja na dan	8 do 15 gr.
jedno veliko govedče na dan	15 » 45 »
jedno mlado govedče na dan	10 » 25 »
jednog piŕtanog vola na dan	50 » 70 »
jednu ovcu na dan	2 » 4 »
jednu piŕtanu ovcu na dan	6 » 8 »
jednu svinju na dan	5 » 8 »

Vu kakovim obliku neka se dava sol? Ako se sol marhi dava kakti hrani. — onda se njoj dava navadno kak kamenita sol, da ju marha liže, dava li se pako sol više kakti vraćivo, onda se suha sol dava med hranu, ili se raztopi vu vodi, ter se krma sa slanom vodom polije.

Da se cim bolja pospješuje probava, — vrlo je dobro, da se marha za jednu vuru kesneše, kad je dobila sol, dobrom friškom vodom napoji.

Ne moremo dosta preporučiti našim gospodarom nek vu pravoj mjeri upotrebe sol za marhu, kojoj je tak neobhodno potrebita za njezin razvitek i dobru probavu.

Radikalno sredstvo proti svinjskoj pošasti

(kugli.)

Saska »Fleischerzeitung« vu Draždjanih piše, da je odkriveno radikalno sredstvo proti svinjskoj pošasti, a to je sredstvo tak jeffino (fal) i jednostavno. — da ga more upotřebiti vsaki gospodar. Iste novine pišeju: »Zahman se je do vezda probalo (kušalo), da se na vse načine stane na put ljutom haranju svinjske pošasti, koja vsako lje-to težko nesrećne čini (oštećuje) gospodare. — Probalo se je vsačesa, zahman, napokon se je upotřebil konjski gnoj — i radikalno sredstvo se našlo. Vu kotce i staje, gde je već polovina svinjah bila poginula od pošasti, vzelo se je i vpeljalo konjskoga gnoja, a progibeljni su betegi nestali. To je točno konstatovano. Neka anda vsaki gospodar, koji ima svinjah, nastiruje kotec konjskim gnojem, na kom budu svinje ležale, pak se bude osvedočilo i pokazalo da mu budu svinje ostale zdrave.«

Prevod Nj. novina

Glād Ferencz.**Z A B A V A****Skupec.**

Rieć »skupec« i onda stum riećjum skopćani način življenja čovieka, koj se izbilja može za skupca držati, je tak čudnovat, da bi čoviek triezan mislił, takovoga kaj niti na ovom svijetu nemre obstojati, jer tko pametan bude gladen i žedan, med prodovači jestvin, punim žepom novac stal, samo zato, da mu u žepu ostanu dva tri groša, koje onda doma u ladicu pod lokot za uvijek zatvori, odkut već nikada na božje svietlo neizidu, doćim ga glad do omiljavice mući. Čoviek nebi vieroval, da ima takovih ljudih, pak ipak ih ima, dapače baš ovih danah sam čtel u novinah, da je u Beću jedna stara gospa, koja je sama, bez ikakvog družinceta u jednoj sobi svoje vlastite kuće stanovala, najdena u svojoj skroz nečistoj sobi na posve podrapanom kanapeju mrtva, pak jer se nije moglo znati, jeli ju mozbit nije tko ubil, zagutil, otroval, došla je komissia, doktori su mrtvu parali i našli,

da je umrla od — glada. Znamenito pak je k tomu to, da se je poslie smrti njezine u njezinom stanu našlo po svih kutih, škrinjah, knjigah, pod pošteljom, dapače i med podstavom podrapane i zamazane joj odieće, skrilo blago, zlato, srebro i papiri u vriednosti od dvie stotine hiljadah forinti. Ona je anda radje umrla od glada, nego da bi od svog odgromnoga imetka bila potrošila deset krajcarah za šalicu govedske juhe.

Moj pokojni stric Grga znal ja reći: »Novac nije ovde za to, da ga adoriram, (da mu se moleć klanjam) nego je on tu za to, da me služi dan i noć.« — Pak koj pametan čoviek nebude sa obće obljubljenim pokojnjakom, koj je prije sve bil nego li skupec, to isto rekel?

Držeć se svoga skroz pametnoga principa, kad je umro, nije niti pare ostavil, ali niti krajcar duga. Anda niti je bil skupec niti razsipnik; a baš ovak bi moral svaki biti.

Drugo je kad skupec skupca hoće u skuparenju nadkriliti, a najliepše je to, kad skupec ide k skupecu u školu, iliti učit se

još većim skupcem postati, jer i med skupci ima takovih, koji manje, i takovih, koji bolje tu svoju zamazanu meštriju razmu.

Jednoč je nieki skupec iz Šoprona začul, da je u Požunu jedan skupec, k kojemu bi svi skupci morali u školu hoditi, jer da onu znanost, koju ov požunski skupec ima u skuparenju, to je nedostiživio i tak nezna nitko skupariti. Odluči se anda taj šopronski onoga skupenskoga pohoditi, za da vidi njegovo skuparenje i da se od njega po mogućnosti nekaj nauči. Odputuje anda jednog dana piešice i bos u Požun i kad dojde tam, poišće toga glasovitoga skupca, predstavi mu se i pove za kaj je k njemu došel, najme za da se nauči još bolje skupariti nego je do sad znal.

»Dobro došel!« — veli mu požunčan — »idemo najprije na pijac za da si nekaj za obed kupimo, a onda se budemo o gospodarstvu spominjali. — I oni otidu najprije k peku.«

»Jeli imaš dobrog kruha?« — zapita ga požunčan.

»I ter kak dobroga« — odgovori pek

KAJ JE NOVOGA?

Iztičuće ljeto vu carskoj-kraljevskoj hiži.

Iztičuća godina vu carskoj je hiži urodila dvěma žalostnima i dvěma radostnima sgodama. Jedna od tih sgoda osobito je težko snašla ljubljenog vladara, s kojim je čela monarkija osjećala velik zgubiček. Dne 27. februara 1896. ljeta vumrl je vu Arcu nadvojvoda Albrecht Salvator, a 19. majaša istoga ljeta vu Beču brat našega kralja, — nadvojvoda Karlo Ljudevit. Dne 24. septembra rodila se je vu dvorcu Lichtenegga nadvojvodi Ferencu Salvatoru i nadvojvodkinji Mariji Valeriji kćerka, koja je na kršćenju primila ime Hedviga. Napokon se je 5. novembra vu Beču vjenčala nadvojvodkinja Marija Doroteja, kći nadvojvode Jožefa s princom Louis Filipom Orleanskim.

Imenovanja oficirah vu pričuvni (rezerve).

Pred par dnevi oglasil je vojno — naredbeni list imenovanje pričuvnih oficirah, pričuvnih kadetah i podčastnikah. Vsega skupa je imenovano 1331 pričuvni oficiri, medju njima 1150 pričuvnih oficirskih zamjenikah i pričuvnih kadetah, ter 180 pričuvnih podčastnikah. Od ove skupne svote odpada 637 na pješactvo, 110 na lovačke čete (serege), 215 na konjaničtvo, 35 na poljsko kanonirstvo, 45 na tvrđjavno kanonirstvo, 20 na pionirske čete, 21 na telegrafičke i željezničke čete, 32 na zdravstvene čete i 216 na vozarske čete (serege).

Novi šematizam za c. i kr. vojsku i ratnu mornaricu.

Novi šematizam netom je ugledal svjetlo — pak je svojim gradivom opet obilneši i savršeneši. Broj vitezovah vojnog reda Marije Terezije spao je sada na 10, od kojih su još samo četiri vu aktivnoj službi: general konjaničtva barun Bechtolsheim i admiral barun Sterneck. Šematizmu je dodan i popis svih bivših vitezova ovog najvišeg vojničkog reda, a taj popis obsize 23 stranice.

Broj kolajna za hrabrost spao je na 70 zlatnih, 341 veliku i 477 malih srebrnih kolajna.

Iza vrhovnog zapovjednika vojske, — Njegovoga Veličanstva, spominje se namah

chef glavnog štapa za celokupnu oružanu silu, general topništva barun Beck, koji je anda vu tom svojstvu najviši general vu vojski, pak su mu podređena i obedva vrhovna vojna nadzornika barun Schönfeld i princ Windischgraetz.

Patvorena [folišna] vina vu Fiumi.

Kak je poznato, razglašivalo se je tečajem lanjskoga ljeta nekoliko put, da se vu Fiumi trguje vu veliko folišnim vinom. Pokehdob je vu Magjarskoj i Horvatskoj zakonski članak XXIII. od ljeta 1893. prepovedano patvorene vina i njegov promet vu trgovini, to su financijske oblasti vu Fiumi poprimile odlučne korake, da dođu na kraj toj nepodobščini. Dne 20. juniaša stiglo je parobrodom »Croazia« iz Metkovic (ali izvorno iz Trsta) 30 lagvov vina na fiumanskoga trgovca Isidora Picka. Pokehdob je ovo bilo sumnjivo, poveden je postupak proti Picku, ter je ustanovljeno, da je to vino patvoreno (folišno) i da je bilo ukrcano vu Trstu (20.304 litrov) na parobrod »Iseu«, kojim je odpeljano vu Metković, a odovud vu Fiumu parobrodom »Croazia«. Vina poslala je tvrdka Kohn i Comp., poznata fabrika umjetnih vinah vu Trstu.

Nekoliko dana kesneše stiglo je vlakom iz Trsta 100 hektolitara vina od tvrdke Kohn na fiumansku tvrdku Semler i Gerhard. Vsa ova vina bila su vu Budimpešti prodjena patvorenima (folišnima), ter je Pick, koji se izjavil, da su vsa ta vina, vu količini od 600 hektolitara, — vu vrednosti od 11.145 forinti njegova, obsudjen na platež globe vu vrednosti folišnog vina ter na zgubiček vina i na mjesec dana rešta.

Kardinalski sbor o novoj godini.

Tečajem minule godine vumrl je ovih šest kardinala: Graniello, Meignan, Mauri, Galimberti, Bourret, Monaco, Ruggiero, Hohenlohe i Boyer, — a imenovano šest novih: Jacobini, Agliardi, Ferrata, Cretoni, Picrotti i Prisco. Sada se sastoji kardinalski sbor od 60 kardinala, od kojih su 34 Tajtjani, a 26 inozemci (4 Franceza, 4 Španjolca, 3 Nemca, 3 austrijanska Nemca, 2 Portugizca, 2 Engleza, 2 Magjara, 1 Belgijanec, 1 Poljak, 1 Rusin, 1 Amerikanec, 1 Kanadac, 1 Australac).

Dvoja molitva.

Čudnovata vam je to stvar, da kaj se jednomu dopada, od onoga drugi bieži. — Ovak n. pr. niekoj nezna veće slasti nego cieti dan u krčmi sedeti, dočim ima ljudih, koji još nikada nisu u krčmi potrošili za sekser vriednosti. — Opet ima ljudih, koji u isto doba mole da bi dežd curel, kad drugi za liepo vrieme prose. Jedaim se dopada črlena oprava, drugim zelena, trećim crna a četvrtim biela tak, da se more reći, da svaki ima svog gustuša.

Ovak je jednoč jedan mladi čoviek, poltanikam bi se bil sa liepom mladom Maricom oženil, pričel ozbiljno šparati, jer akoprem mu Marica nije niu sina niu kćerku rodila, ali mladi su obodva, ljube se neizmerno, pak stoga kaj još nije moglo bi postati.

Anda za svaki slučaj bi dobro bilo gde koji groš na strani imati, pak makar nebude niu odvetka, jer i starost je čovieku laglje pregaziti, ako ima gde i kam u stiski posegnuti.

Vu Rimu zivi (uračunav suburbicarne kardinale — biskupe) 25 kardinala, a 12 ih se nalazi vu ostaloj Italiji (Verona, Palermo. Firenza, Ravenna, Capua, Messina, Ancona, Napulj, Mletci, Benevent, Milano i Bologna).

Po dobi i imenovanju najstariji je kardinal — djakon Teodulfo Mertel, koji će navršiti 9. februara 91 godinu, a kardinal je od 15. marcaša 1858., najmlađi je po dobi bolongski nadbiskup kardinal Dominik Svampa, — koji će navršiti stopram 46 godinu.

Za Leona XIII (19 godina vlade) vumrl je do vezda vsega skupa 116 kardinala, a imenoval ih je 113. Za Pia IX. (32 godine vlade) vumrl je 132, imenovano 123 kardinala.

Najviše ih je vumrl ljeta 1391., 1892. i 1896., po devet vsake te godine, — a najmenje ljeta 1880., 1882. i 1888. po najviše ih je imenovano ljeta 1893., devetnajst.

Nadvojvoda Franjo Ferdinand.

Iz Ajaccia na Korzici pišeju: Na božičnu noć bil je nazočen nadvojvoda Franjo Ferdinand s majkom i sestrama polnočki vu kapeli pensionata k svetom Jožefu. Varaš je vrvel s ljudstvom, koji su se žurili vu cirkve. Mladići i djevojke popěvale su božične pjesme. Za polnočke primil je nadvojvoda s nadvojvodkinjama svetu pričest. Nadvojvodkinja Marija Terezija, dala je vu svom stanu prirediti tri božična drēvca, ter su blagdani sprovedeni vu najužem obiteljskom krugu. Od božića vlada opet pravo protuljetno vrēme sa 18 gradošov toplote.

Željeznička nesreća na Rakošu.

Na rakoškom banhofu kod Budimpešte sbila se je pred par dnevi po poldan nesreća, usljed koje su dvē osobe usmrćene, a jedna pogibeljno ranjena. Nesreću je skrivil vlakovodja Stefan Varga, koji je zarad toga zatvoren. Teretni vlak br. 3168 sa 53 vagona dolazil je istoga dana ob 12 vuri 18 minut o poldan iz Steinbrucha na rakoški banhof, gde je zišel najvešom brzinom na krive tračnice (tako zvane zaključne tračnice koje neimadu nastavka). Usljed velike hitrine vlaka zišel je parostroj (mašina) s tračnice (štreke) — a vagoni se skup tresnuli

— »Evo moja gospoda! Kruh friški i bieli kak puter.«

»Jeli vidiš?« — veli požunčan šoprončan — »da je puter bolji od kruha, to nam dokazuje pekova prispodoba, mi ćemo si rajši putra kupiti. Idemo!«

I oni otidu do trgovca koj putra trži, te ga zapitaju, jeli ima dobrog putra.

»I ja mislim, da imam. moja gospoda« — odgovori trgovac — »putra friškoga i sladkoga, kak je najfinese ješće ulje,« (ulje, kojim se priredjuju stvari za jesti).

»Ti čuješ« — veli opet požunčan šoprončan — »ti čuješ, da je ulje bolje od putra. Idemo radje ulje kupiti!« — I oni otidu u štacun gde se ulje trži, te zapitaju štacunara, jeli ima dobrog ulja.

»Naj bolje, kakvo je samo moći imati,« odgovori štacunar — »Kod mene dobite ulje friško i čisto, kak je najčistija zdenčna voda.«

Jeli čuješ?« — veli požunski skupac — »voda je bolja nega sve drugo, ja imam doma jedan čun zdenac vode, hodi s menom, šnjum ču te podvoriti kak bu najbolje moguće.«

On je anda u svrhu šparanja u svojem dvorištu na zabičnom i skrovnom miestu zakopal jednog lonca, kojega je deskom poklopil tak, da je lonac bil pod deskom podpuao sakrit. Na ovu desku je on hodil svaki dan u stanovito vrieme, kad ga nitko nije videl klečati i se molit, da mu Bog nek neda prije umrieti, nego li bude taj lonac pun, a svaki dan je u lonac hital kaj je prišparal i kak mu je bilo moguće, negda po sekser, negda po groš, a bilo je danov, kad je mogel u tminu svoga dosta omašnega lonca i po forint, dapače i cekin spustiti tak, da su se po vutrobi toga lonca raznovrstne vriednosti, kak su to sekseri iz nikla, krajcari iz bakra, forintaki iz srebra i cekini iz zlata, kak piškori vloucu miešali i bez svake medjusobne svadje koprcali. I nu, Bog je posluhnu njegovu vruću molitvu i on je živel izbilja tak dugo, dok je i lonac bil pun.

Bivši još u najliepšoj dobi, niekom nesrećom zbeteza naš skrblijvi gazda i vumre. — Pokopaju ga!

Vdovica njegovoga Marica bila je, kak se

je na drugoga, pak ih je pri tom sedem podpuno zdrobljeno. Vnogobrojna roba i pošiljke vu feršlogih, lagvih, košarah i paklekih na vse strane razhitana i vekšim delom uništene.

Manipulant Schvarc i jeden težak izvlčeni su iz ruševinah mrtvi, vlakovodja Jalšovski težko ranjen, dočim se je pet ostalih osobah s vlaka skokom spasilo, među njima i vlakovodja Varga, koji je nepazljivostju skrivil nesreću. Varga je kod skoka zadobil težku nutrešnju ozledu. Materijalni kvar iznosi okolo 6000 for.

Kratke novosti.

— Nj. Veličanstvo podelilo je poklisaru vu Berlinu, Szögyény — Marichu, velekrst Leopoldova reda.

— Iz Mohača javljaju, da je direktor imanjah nadvojvode Fridrika vu bárányskoj varmegiji dobil službenu věst, da bude njemački (prajzki) car Vilim meseca septembra došel onamo na vadasiju.

— Brodolom. Kod Montserratu vu zapadnoj Indiji razbil se je londonski damšif »Gracia«. Od 29 osobah, koje su bile na damšifu, oslobodil se je samo jeden.

— Vu Bukureštu, 1. januara. Komora je odobrila željeznički proračun. Prihodi su izračunau na 56,073.310 franaka, izdatki na 38,897.324 franaka, a preostaje čistih 17,175.976 franaka za državu.

Nekaj za kratek čas.

Osveta je sladka.

Gost: Kaj imamo denes za obed?

Kelner: (koji je već nabrojil vsa jela):

Gost: Oh, navěk ista kak je navadno:

Hladna juha, žilavo meso, stari cušpajs i večerašnje pivo.

Prefrigan muž.

Prefrigan muž (plebanušu, koji ga je došel batrivel zaradi smrti njegove žene): Jeli oni misliju, velečastni, da je moja Katica vu nebu?

Plebanuš: Vaša tovarušica, bila je navěk dobra i pobožna duša, koja je sigurno vezda vu raju nebeskom.

Maž: To je dobro, ve netrebam za nju plaćati svetu rekvijem mešu.

ono veli, još na frk, pak se je hitro poslie sprovoda našel drugi muž, koj ju je k oltaru vodil.

Ov drugi muž je našel lonca punoga novac u dvorištu pod deskom, na koju je sad i on hodil svaki dan klečat i molit, ali baš suprotivno onomu, za kaj je on prvi muž molil, jer ov sad je molil, da mu Bog neda prije umrieti, — dok lonac nebude prazen.

Evo vidite dragi četevci, kak su kod raznih ljudih i različite želje. — Jedan zeli lonca novci napuniti a drugi ga želi izprazniti.

Ov ga je imal.

Ima ranovrstnih pojavah, kad se ljudi opiju. Jedan se samo smije, drugi plaće a trećemu se bi se najradje hotelo jedno malo posvaditi. Ovak i oči opojenih drugač kazu, nego li navadno, jer u onom stanju jedan gleda peč, a misli da vidi ormar, drugi hoće kroz oblok van iti, misleć da su

Razgovor dveh šošarskih inašov.

Prvi: Čuješ, to je težek posel, kad majster tuće majstrovicu!

Drugi: Ali si bedasti! da je to težek posel, dal bi ga on nam da ga obavimo.

Po sreći.

Gospon: »Kaj želite?«

Brijač: »Došel sam njih podbrijati.«

Gospon: »Vi niste moj brijač?«

Brijač: »Molim — jesem! Dobil sam njih na kartanju. —«

Gospon: »Kaj — na kartanju?«

Brijač: »Je! Včera sam se kartal sa njihovim brijačem Pištom, a kad nismo već imali penez, kartali smo se za naše kontaše, i tak sam njih ja predobil.«

Vjerojatno.

Jeden muž gledajuć čaplju, kak duže vremena stoji na jednoj nogi, i rekel je glasno: »Za ime božje, kak more ova čaplja tak dugo stati na jednoj nogi! Ja to ne bi mogel, pak makar bi se na glavu postavil.«

Iz kasarne.

Kaprol (popisujuć imena regrutov): »Kak se vi zovete?«

Prvi regrut: »Zajec.«

Kaprol: »A vi?«

Drugi regrut: »Srnc.«

Kaprol: »Još ako bude jeden po imenu »Puran« uh ali to bude ljepe i dobre pečenke.«

Glád Ferencz.

Za fašnjak.

Zube prez klešće skubsti.

Kupi vu patěki harmonike, stući figovo listje, pak pehtarna, ovo sve změšaj, pak namaži z ovim zub. Za dvadeset lét po smrti ga sigurno prez boli zgubiš.

Za črne zube, kaj běli postaneju.

Kupi vu patěki opia festis, změšaj ovo med vodu, prilěj aqua renegatis, pak namaži zube. Na jedenput ti postaneju běli. S tom vodom lehko opereš harapina. Rozmarin takaj hasni, ako ga raztučeš, pak mu priměšaj pehtrana. — Obedvoje zamotaj vu svilni rubec, pak hari zube.

vrata, a treći odnese iz oštarije metlu domov miesto svoje ambrele i t. d.

Ali to sve nije nikaj proti onomu, kaj se je ovih danah u Čakovcu dogodilo.

Malo su u jednom družtvu se zabavljali, godovnicu nazdravljali i prek žnore vudirali. Tko je to sve pil, pri kem su pili i tko je bil godovnica, to neću povedati, a niti nebi samoj pripovesti ništ pomagalo. Recimo da su pili pri gosponu K

Kad se je izmed gratulantov jedan u jutro doma stal i na ganjku stari šivaći stroj (Nähmaschine) videl, zapita svog slugu: »Kaj ta mašina tu dela?«

»Prosim« — odgovori sluga — »Oni su ju sami senoći od gospona K domov donesli a svojega bicikla tam ostavili!!!«

Jeli ga je ov imal? — Kaj velite?

Em. Kollay.

Za kehlo vračtvo.

Zemi čerlene metulke, pak repično listje raztući obedvoje, pak napravi flašter. Iz ovim obloži kehlu, taki zgine.

Zemi razbeljeno željezo. Deni sol, pak gubu na željezo, — pak drži vu ruki, da se bude kadelo pod kehlu. Odmah zgine — sol i goba.

Kupi vu pateki lapatike, pak temjana, napravi iz toga podleva, pak namaži s tem »Abesinske« novine. Ovo pilepi na kehlo; s kehlom zgineju i novine.

Za težko dihanje.

1. Zemi povrtnicu, pak ju na »špekaj« ščemerikovinom korenom, tak, kak se zajec slaninami »špeka«; poječ povrtnicu, čemeriku hiti vkraj, ovo pomore.

2. Idi vu Šteirant, pak plati, kaj si dužen, ovo ti bude pomoglo, da budeš leže spal i dihal.

Za betege na plućih.

1. Zemi lastavično gnjezdo, skuhaj na mleku, pak ovo spi, to je dobro.

2. Zemi trpoca za jednu šaku, stući ga med behteran pak jednu žlicu frank kave. Zemi 1/4 kg. sopona, ovo sve skupa změšaj, pak namaži stem — pluća, — za mali čas ti zrasteju mlada pluća na — cinturu.

3. Zemi petrožela pak feignovoga semena, pak 1 kg. kapleha, ali pak plibreka skuhaj sve skupa, pak — hiti na gnoj ovo hasni.

Za maternicu.

Za ov beteg je najbolše: Hrastovo drvo na vinu skuhati, primešati slokino seme, pak »paradišhoola« i stem se namazati počrevu, — škodilo nebu.

Za želodec.

Za želodec je najbolše, jesti pečene pičeke, pečenku s šalatom, klobasice itd.

Kak se omedlevec oživi.

Profesor kandidatu medicine: Zemimo napriliko, da se je vaš prijatelj tak napil, pak opal na tla, da je omedlel. Kak bi ga onda najsigurnije hitro spravili k zavesti?«

Dijak: Zakričal bi mu vu vuha, da ga čeka ordinane (pismošošec) s penez, koje mu je otec poslal.

Tolažba.

Stara žena je svojega spovednika navek, navek srdila s pitanji, ali bude došla po smrti vu nebu? Spovednik njoj reče, naj živi po zapovedih božjih, tak sigurno vu nebu dojde; ali to je bilo ženi slaba batrivots.

Jednoga dneva na spovedi pak pita žena istoga spovednika, naj njoj sigurno pově, ali dojde vu nebu.

Spovednik, kojega je ostavila sva potrpilivost, reče ženi: »Pokazite zube«. — Da je žena razzijala, vidi spovednik, da neima ni jednoga zuba, pak njoj veli: »Sigurno dojdete vu nebu, kajti vu peklju je plać i škripanje zubih, a vi pak nemrete škripati zubmi, kajti nijednoga neimate.

Neznam, jeli se je žena ponizila, ili dalje spitavala.

Složil:

Stimecz Juraj,
trgovec.

Budapest felől: érk. 1.14, ind. 1.17 (gy. v.); 5.51—6.06 (sz. v.); 12.57—1 (gy. v.) 4.01—4.15 (sz. v.); é. 9.56 (v. v.) Prágerhof felől: é. 4.36—4.39 (gy. v.); ind. 5.52 (v. v.); 11.29—11.39 (sz. v.); 3.59 4.02 (gy. v.); 9.55—10.07 (sz. v.); Z-Egerszeg felől: é. 8.42, 9.42; i. reg. 6.00, d. u. 4.28. Varaszd felől: é. 4.20, i. 4.49, 5.40—6.15, 11.13—11.44, 12.50—1.20, 3.50—4.20, 9.30—10.17 órákor.

LOTERIJA

Buda 3-ga januara 1897.

44 31 43 65 41

Gabona árak. — Ciena žitka.

I m.-mázsa.	I m.-cent.	frtlól	frtlig
Buza	Pšenica	7.50	—
Zab	Zob	5.50	—
Rozs	Hrz	6.00	—6.25
Kukoricza ó	Kuruza stara	4.00	—
» » uj	» nova	3.90	—4.00
Árpa	Ječmen	4.00	—
Fehér bab uj	Grah beli	6.00	—
Sárga » »	» zuti	5.00	—
Vegyes » »	» změšan	4.00	—
Lenmag	Len	8.00	—
Bükköny	Grahorka	4.00	—

Odgovorni urednik
MARGITAI JÓZSEF.
Glavni suradnik
GLAD FERENCZ.

Nyilttér.*

E rovat alatt közöltéért sem alkai, sem tartalmi tekintetben nem vállal felelőséget a Szerk.

Selyem-damasztk 65 krtól 14 frt 65 krig méterenként — valamint fekete, fehér színes Henneberg-selyem 35 krtól 14 frt 65 krig méterenként sima, csikos, kockázott, mintázott, damaszt sat. (mintegy 240 különböző minőség, 2000 szin és mintázatban sat. a megrendelt áru postabér és vámmentesen a házhoz szállítva mintákat postafordultával küld: Henneberg G. (cs. és kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Svájczba címzett levelekre 10 kros, levelező-lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6

475/vh. szám 1896.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi hogy a csáktornyai kir. járásbíró-ság 1896. évi 7159. számú végzése következtében Zakál Henrik ügyvéd csáktornyai lakos által képviselt a Muraközi Takarékpénztár javára Pulai Zsigmond és neje csáktornyai lakosok ellen 230 frt s jár. erejeig 1896. évi november hó 17-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 1640 frtra becsült 1 szürke-szörű kanczáló, 1 vörös-tarka szörű kanczáló, löszerszámok, 3 teherhordó szekér, szobabutorok és egyéb házi- és gazdasági eszközökből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a csáktornyai kir. járásbíró-ság 7890. 1896. sz. végzése folytán eddig összesen 34 frt 60 krtban bírólag már megállapított költségek erejeig Csáktornyan leendő eszköziesere

1897. évi január hó 13. napjának d. u. 3 órája

határidőül kitűzelik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsaron alól is elfognak adatni.

Kelt Perlakon, 1897. január hó 2-án.

Glavina János

küldött bír. végrehajtó.

670

1—1

5190. tlk. 896.

Árverési hirdetményi kivonat.

A csáktornyai kir. járásbíró-ság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. államkincstár végrehajtónak Novák Bálint dráva-szl.-mihályi lakos végrehajtást szenvedett elleni 23 frt 83 kr. tőkekövetelés és járulékaí iránti végrehajtási ügyében a

nagy-kanzsai kir. törvényszék a csáktornya kir. járásbíró-ság területén levő mihovláni 104. tlkv. 147. hrsz. a ingatlanból Novák Bálintot illető fele része 585 frt, kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az

1897. évi február hó 4-ik napján délutáni 3 órákor

a mihovláni községi bíró-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadekképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. járásbíró-ság mint tkvi hatóság.

Csáktornya, 1896. évi december 22-én.

669

1—1

Doktor sveukupnog liečnictva

i zubar

Manfred Glasgall, Varaždin,

lieči sve nutarnje, kao i bolesti zubih, te dogotavlja u vlastitom atelieru umjetne zube i podpuna zubala.

Ordinira svaki dan.

Zubarski atelier se u kući Koterbovoj, kraj crkve O. O. Franjevaca, na Franjevačkom trgu.

631

5—7

Ajándéktárgyak nagy választékban.

Pollák Bernát

óras és ékszerész Csáktornyan.

Főter, az új takarékpénztári épületben.

Ajánlja dusan felszerelt

svájcezi zsebóra-, arany-, ezüst- és chinai ezüst-áru raktárát.

Ajándéktárgyak nagy választékban

olcsó árakért.

Minden e szakmába vágó javításokat jótállás mellett a legolcsóbban, lelkiismeretesen és gyorsan eszközölöm.

Olcsó árak mellett.

Legjobb szerkezettű svájcezi zsebkórak.

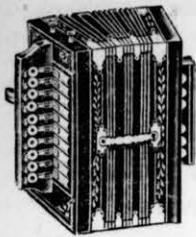
Pali ingaórák raktára.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller

Liniment Capsici comp.

Ezen kíméletes haszsero ellenállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 27 év óta meglehetősen fájdalomcsillapító fájdalom-leszert alkalmazzák kőszvények, csuszák, lágyszalagok, hordozók, húscsontok és az orvosi által bebizonyítottak is mindig gyakorlatban monolentek. A valdi Horgony-Pain-Expeller, gyökere Horgony-Laimont olajos rész alatt, nem thive szor, ha hirtelen nagy mérsérelt haszsero, melynek egy literitikon sem kelme hirtelen 40 kr., 70 kr. és 1 frt. utvegikenti árhat mindem minden 40 kr. szertikon. Készítve van: Török József gyógyszerész Budapestben. Perasztárs alkalmat igen orvosiak legyula, mert több kőszvényes utánat van forgalmában. Ki nem akar megkérődni, az minden egyes üvegét "Horgony" vedlegy és Richter cégégyezze nélkül mint nem valdi utvéstis vissza. RICHTER F. AD. és társa, c. és kir. udvari szállító, RUDOLFTVOT.

Csak 4 1/2 forintért

szállítom világhírű

„BOHEMIA“

vonóharmonikámat, mely **hosszu** billentyűkkel és **gyöngyház** ablakoescakkal van ellátva, ugyszintén 2 kettős fúvóval 11 soros erős bőrrrel, valamint elpusztíthatlan bronz-védsarkokkal

A billentyűk lemezeken állanak, miáltal gyönyörű orgonaszerű hangja van.

40 billentyűs 2 reg. és nagys. 15 1/2 x 33 cm. = 4 1/2 frt
60 » 3 » » 17 x 34 » = 5 1/2 »
80 » 4 » » 17 1/2 x 34 1/2 » = 6 1/2 »

Hozzávaló iskola magántanulásra ingyen. Csomagolás és szállítási díj 60 krajczár. — Árjegyzék díjmentesen.

SCHUSTER C. A. harmonikakészítő,
603 **Graslitz,** Csehország. 16—20

Szétküldés utánvétel mellett. Becserelés elfogadtatik.

Osszeköttetés vizontelárusítókkal kerestetik.

Dús mellékkeresetet

nyújtunk mindazoknak, kik **törvényesen engedélyezett sorsjegyek** résztulajdosításra való eladásával foglalkozni kívánnak.

Némi tevékenység mellett havonként 150—200 frt könnyen megkereshető.

Ajánlatok czimzendők:

May, Elfer és Adler

172 1—10

bank- és váltó-üzlet Budapest.

KOLLARICS VENDEL épület- és műbádogos Csáktornyan.

Ezennel van szerencsém a t. közönség becses tudomására hozni, hogy helyben. Szük-utca, Magyarics-féle házban

bádogos-műhelyt

nyitottam. — Mindennemű e szakba vágó munkálatokat u. m. háztető csatornázását, templomtorony és épületfedezést stb. stb. a legjobban és legolcsóbban eszközölöm.

Magamat a t. közönség kegyes pártfogásába ajánlván maradtam

kiváló lisztelettel

Kollarics Vendel

épület- és műbádogos.

669 2—2

Háztartásoknak!!

Kitüntetve a milleniumi kiállításon. Kitüntetve a milleniumi kiállításon.

STRAUSZ-féle
csász. és kir. szabadalmazott, több kiállításon kitüntetett

zajtalan faaprító gép

háztartásoknak, mely bárhol az emeleien, még a szobában is az asztalon faaprításhoz használható.
Bérmentesen: bárhova küldve

2 frtért kapható.

STRAUSZ SÁNDOR Budapest, Károly-Körút 9. 18.

171 1—2

Fischel Fülöp (Strausz Sándor)

könyvnyomdája

Csáktornyan,

a legújabb gyorsajtókkal és diszes új betűkkel van felszerelve.

Elvállal minden néven nevezendő

könyvnyomdai munkákat,

u. m. névjegyek, levélfejek, meghívók, eljegyzési-, esketési- és gyászjelentéseket, — számlák, körlevelek, hivatalos és magán nyomtatványokat, röpiratokat, műveket stb. stb.

bármely nyelven és kivitelben

a legjutányosabb árak mellett.